

1. Profiel

Pastoraal werkers en werksters zijn bezoldigde beroepskrachten, die tewerkgesteld worden in algemene ziekenhuizen, voorzieningen in de geestelijke gezondheidszorg, ouderenzorg, zorg voor personen met een beperking of andere gespecialiseerde sectoren van pastoraal en diaconaal werk. Als gelovige en kerkbetrokken christenen weten ze zich geroepen om een pastorale opdracht op te nemen. Ze volgen hiervoor een professionele opleiding, die de noodzakelijke onderdelen omvat op vlak van theologie, pastoraal, ethiek, communicatie en pastorale gespreksvoering, spirituele begeleiding, omgaan met vertrouwelijkheid en (gedeeld) beroepsgeheim, omgaan met groeps- en organisatieprocessen, spiritualiteit, zelfzorg, e.a.

In de categoriale pastoraal worden pastoraal werk(st)ers ingeschakeld om van Godswege en namens de kerkgemeenschap de taak van pastor of 'herder' op te nemen. Zij staan in voor de pastorale begeleiding van zieken, ouderen, mensen met een psychische problematiek of een verstandelijke of fysieke beperking en hun familieleden, naaste betrokkenen of mantelzorgers. Zij staan mee in voor de ondersteuning van andere medewerkers en van vrijwilligers in een zorgvoorziening. Pastoraal werk(st)ers of pastores dragen zorg voor de geloofsgemeenschap die zich in een zorgvoorziening bevindt en nemen verantwoordelijkheid op voor de verschillende aspecten van diaconie, verkondiging en liturgie in deze voorziening.

In een zorgvoorziening worden pastores verantwoordelijk gesteld voor de verschillende individuele en groepsgerichte aspecten van pastorale en spirituele zorg. Zij werken samen met andere medewerkers en vrijwilligers binnen een pastorale dienst (pastorale stuurgroep, werkgroep,...) of dienst zingeving en pastorale zorg. Als medewerkers die specifiek opgeleid zijn voor de begeleiding van existentiële en spirituele noden zijn zij aanspreekpersoon voor medewerkers van andere disciplines, die in de eerste lijn van de zorg oog en oor hebben voor spirituele noden van patiënten of bewoners. Op deze manier krijgt pastorale en spirituele zorg een geïntegreerde plaats, in verbinding met de fysieke, psychische en sociale aspecten van de zorg. Als onderdeel van een geïntegreerde zorg biedt de pastor tegelijk een vrijplaats voor vertrouwelijke gesprekken met patiënten, bewoners of anderen.

Eigen aan pastorale aanwezigheid en beschikbaarheid is dat deze zich doorgaans niet beperkt tot de gewone werkuren maar ook vorm krijgt in een vorm van oproepbaarheid of een wachtdienst voor avond, nacht en/of weekend.

Binnen een multidisciplinaire zorgomgeving krijgen pastores naast hun **kerntaken** – nl. existentiële, spirituele en pastorale begeleiding, groepsgerichte pastorale activiteiten, voorgaan in gebed, rituelen en liturgie, zorg rond overlijden en rouwzorg, meewerken aan het identiteitsbeleid van de voorziening,... – doorgaans ook andere, **generieke taken** toegewezen – o.a. als vertrouwenspersoon, referentiepersoon voor ethisch en palliatief overleg, vroegtijdige zorgplanning, vorming van medewerkers, coachen van vrijwilligers,...

In zorgvoorzieningen werken pastores met een **dubbel statuut**: enerzijds als bediende in een contractuele overeenkomst met de voorziening die de tewerkstellende instantie is, anderzijds met een zending (mandaat of benoeming) door de bisschop als zendende instantie. Pastores worden bezoldigd door de voorziening en vallen onder de formele verantwoordelijkheid van de directie. Werkvoorwaarden liggen verschillend naargelang de voorziening en de sector, de verloning is volgens het IFIC-loonmodel.

In **andere gespecialiseerde sectoren** (gevangeniswezen, havenpastoraat,...) liggen de voorwaarden en werksituatie anders dan in zorgvoorzieningen. Meer informatie i.v.m. deze sectoren is te bekomen bij de bisschoppelijk gedelegeerde voor diaconie en caritas in het bisdom Gent.

2. Aanvaarding tot de opleiding

Wie zich aangesproken weet om pastor te worden in de categoriale pastoraal in het bisdom Gent en de opleiding wenst te volgen, richt een **schriftelijke aanvraag (digitaal of op papier) met motivatiebrief, curriculum vitae** en eventuele referenties aan de bisschoppelijk gedelegeerde voor diaconie en caritas in het bisdom Gent:

Peter Vande Vyvere, Bisdomplein 1, 9000 Gent, tel. 09 225 16 26,
peter.vande.vyvere@bisdomgent.be

In een volgende stap worden de kandidaten voor de opleiding uitgenodigd voor een gesprek met de leden van de aanvaardingscommissie (waaronder een gesprek met een psycholoog), die vervolgens hun kandidatuur evalueert en voordraagt aan de bisschop, waarna de **aanvaarding** kan volgen om te beginnen met de opleiding.

Minimale **voorwaarden** om de opleiding te kunnen aanvangen zijn:

- Diploma van secundair onderwijs
- Gedoopt, gevormd, christelijk gelovig, katholiek-kerkelijk betrokken
- Evenwichtige en gerijpte persoonlijkheid met voldoende (zelf)reflectievermogen
- Bewijs van goed gedrag en zeden (model 596-2)

3. Programma van de opleiding

De opleiding aan het Hoger Diocesaan Godsdienstinstituut te Gent omvat een pastoraal-theologisch gedeelte, een praktijkgedeelte en individuele en gemeenschappelijke begeleidingsmomenten.

a) Pastoraal-theologisch gedeelte

De kandidaten volgen gedurende drie jaar op zaterdagvoormiddag alle **theologische vakken**. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het curriculum.

	2023-2024 jaar B	2024-2025 jaar C	2025-2026 jaar A
Geloofsleer	De God van de Schriften	Jezus de Christus	Theologie van de Kerk
Bijbel	De evangeliën	Het Oude Testament	De brieven van Paulus
Sacramenten en liturgie	Eucharistie en verzoening	Bouwstenen van de liturgie	Doopsel en vormsel
Spiritualiteit	Geloof op zoek naar rede	Christelijke spiritualiteit	Inspirerende christenen
Christelijke ethiek	Leven in de navolging	Relaties, huwelijk en gezin	Actuele ethische vragen
Pastoraaltheologie/ Wereldgodsdiensten	Verkondiging en catechese	Geloof, Kerk en dienstbaarheid	Wereldreligies

Daarnaast worden gedurende 2 van de 3 opleidingsjaren een **Bijbelseminarie** (of een thematisch seminarie) gevolgd.

Wie aan de faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven of een ander diocesaan opleidingsinstituut een theologische opleiding heeft gevolgd kan worden vrijgesteld voor reeds gevolgde vakken.

b) Praktijkgedeelte

Het praktijkgedeelte van de opleiding omvat een observatiestage, een opleidingsstage met supervisie en een tweeledige praktijkgerichte vorming in seminarievorm.

- De **observatiestage** (40u) in het pastoraal werkveld is voorzien in het eerste jaar van de opleiding.
- De **opleidingsstage** (152u) met parallel daaraan **supervisie** (7 gespreksbeurten) vindt plaats in het derde jaar van de opleiding.
Beide stages worden geconcretiseerd in overleg tussen de kandidaat en de opleidingsverantwoordelijken. Ze gaan door in een zorgvoorziening waar deskundige stagebegeleiding verzekerd is.
- De praktijkvorming omvat een **seminarie liturgie** en een **seminarie pastorale communicatie**. Deze praktijkgerichte vorming bestaat uit twee reeksen van 7 avonden, die tijdens de drie opleidingsjaren of in een vierde jaar kunnen gevolgd worden.

Wie aan de faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven een aanvullend pastoraal jaar heeft gevolgd kan worden vrijgesteld van dit praktijkgedeelte, met uitzondering van de tweeledige praktijkgerichte vorming.

c) Begeleiding

Voor elke pastor in opleiding wordt voorzien in de nodige begeleiding door middel van individuele en gemeenschappelijke begeleidingsmomenten, die integraal deel uitmaken van de opleiding.

- Om het individuele traject te coachen vinden op regelmatige basis **individuele begeleidingsgesprekken** plaats met de opleidingsverantwoordelijken of de begeleiders die instaan voor de theoretische en praktische aspecten van de opleiding.
- Tweemaal per jaar zijn er op zaterdagmiddag **bijeenkomsten met pastores in opleiding en inwerking** (aansluitend bij de HDGI-lesvoormiddag) voor het uitdiepen en toetsen van theologische inzichten aan de pastorale praktijk, het verbinden van theorie, praktijk en persoonlijke ervaringen, de spiritualiteit van de pastor of de kennismaking met pastorale modellen, basisvaardigheden, inzichten en attitudes die van belang zijn in pastorale zorg.

d) Opleidingsuren en studiepunten

	Studiepunten
18 Theologische vakken	36
2 (Bijbel)seminaries	4
Seminarie liturgie	1,5
Seminarie communicatie in pastorale context	1,5
Observatiestage	3
Opleidingsstage (152u) met supervisie (10,5u)	8
Begeleiding	1
Totaal:	55

e) Studiekosten

Jaarlijks inschrijvingsgeld HDGI – opleiding pastoraal werk (3 jaar x 50 euro)	150 €
Theologische vakken (3 jaar x 6 vakken x 65 euro)	1170 €
(Bijbel)seminaries (2 x 65 euro)	130 €
Seminarie liturgie	80 €
Seminarie communicatie in pastorale context	80 €
Observatiestage, opleidingsstage en begeleiding (inbegrepen in het jaarlijks inschrijvingsgeld)	
Totaal:	1610 €

4. Getuigschrift en benoeming

Na het afronden van het theologische gedeelte wordt een **diocesaan getuigschrift theologische vorming** uitgereikt. Na het afwerken van het praktijkgedeelte wordt een **diocesaan getuigschrift van de praktische vorming** uitgereikt.

Bij aanwerving in een voorziening krijgt de pastor een mandaat of **benoeming** vanwege de bisschop. De minimumleeftijd bij benoeming is 25 jaar.

5. Pastor in opleiding

Meer en meer worden mensen tewerkgesteld als pastor in de zorgvoorziening nog voor ze hun opleiding hebben gestart of hebben voltooid. Deze combinatie van werken als en studeren voor pastoraal werker in de zorgvoorziening vormt een pittige uitdaging die we goed wensen te omkaderen. In overleg met de pastor in opleiding, de leidinggevenden en de opleidingsverantwoordelijken wordt een aangepast stageproject uitgewerkt in een andere stagevoorziening dat rekening houdt met de haalbaarheid voor de pastor en de tewerkstellende voorziening en toch voldoende leerkansen aanbiedt om zich als pastor te kunnen bekwamen.

6. Voortgezette vorming

a) Professionele competenties

Een opdracht als pastor veronderstelt de bereidheid om zich permanent bij te scholen. Zoals andere disciplines bevindt ook het pastoraal beroep zich in een proces van toenemende **professionalisering**. Om zich blijvend te bekwamen stelt elke pastor een persoonlijk ontwikkel- of opleidingsplan op in overleg met zijn/haar leidinggevende of directie. Het competentieprofiel van de pastor en de actuele uitdagingen in de zorgcontext vormen hiervoor een richtsnoer.

Tot de **beroepsspecifieke competenties** van de pastor behoren:

- Op **persoonlijk** vlak: een gelovige inspiratie en gerichtheid op de verdere ontwikkeling van de eigen persoon en geloofsbeleving.
- **Deskundigheid** op het vlak van vakspecifieke kennis, spirituele empathie en gespreksvaardigheid, solidariteit, gemeenschapsopbouw en stimuleren van samenwerking op de werkvloer, gericht op de concretisering van de visie en identiteit van de organisatie.

- Op **ambtelijk** niveau: kerkbetrokkenheid en verbondenheid met de Kerk als inhoudelijke opdrachtgever.

Daarnaast behoren tot de deskundigheid van de pastor verschillende **generieke competenties** die de pastor deelt met andere beroepen in de zorgsector, zoals: communicatieve vaardigheid, inlevingsvermogen, initiatief, vermogen tot samenwerken, leervermogen, zelfkennis, integriteit, loyaliteit, bekwaamheid tot plannen en organiseren,...

b) Navormingsprogramma

Elk jaar worden pastores uitgenodigd om deel te nemen aan **diocesane** vormingsactiviteiten die worden ingericht door CCV–Caritas Oost-Vlaanderen of **interdiocesane** vormingsinitiatieven ingericht door CCV CAIROS. Deze vormingsinitiatieven zijn gericht op de ondersteuning en verdere ontwikkeling van de genoemde competenties en spelen in op actuele noden en nieuwe evoluties in de zorgsector.

Elke pastor wordt **verwacht** te volgen:

- Tijdens het eerste werkjaar: een individueel pastoraalsupervisietraject
- Tijdens het eerste werkjaar: twee vormingsnamiddagen voor pastores in opleiding en inwerking (zie ook onder 3. opleiding)
- Voortgezette opleiding in pastorale gespreksvoering
- Voortgezette vorming in pastorale en spirituele zorg
- Jaarlijks een spiritualiteitsdag voor pastorale vrijgestelden

Jaarlijks is er een **aanbod** van diverse vormings- en spiritualiteitsdagen ingericht door

- CCV in het bisdom Gent of andere bisdommen
- CCV CAIROS
- ACPT – Academisch Centrum voor Praktische Theologie van de KU Leuven
- Beroepsvereniging voor zorgpastores
- Hogescholen

c) Begeleiding van (beginnende) pastores

Tijdens de eerste periode van tewerkstelling worden afspraken gemaakt met de beginnende pastor en de directie of verantwoordelijke van de voorziening waar de pastor is tewerkgesteld, i.v.m.:

- **Werkbegeleiding** in de voorziening door een ervaren collega-pastor of een aangepaste vorm van werkbegeleiding indien er geen collega ter plaatse is en/of begeleiding door een stafmedewerker van CCV – Caritas Oost-Vlaanderen
- Individuele **pastorale supervisie** als ondersteuning en begeleiding van het inwerkingstraject, gedurende 1 jaar bij een voltijdse of 1,5 jaar bij een deeltijdse opdracht

en een facultatief **aanbod** van:

- Deelname aan een intervisiegroep per sector of intersectoraal (4 à 5 bijeenkomsten per jaar)
- Mogelijkheden voor collegiale consultatie
- Individuele coaching of teamcoaching
- Geestelijke begeleiding

7. Beroepsvereniging voor zorgpastores

Wie het beroep uitoefent van pastor in de gezondheids- of welzijnszorg, hiervoor de opleiding volgt of op een andere manier professioneel betrokken is bij het pastoraat in deze sector, kan lid worden van de **Beroepsvereniging voor zorgpastores**. De beroepsvereniging wil bijdragen tot de professionalisering en integratie van katholieke pastores in de gezondheids- en welzijnszorg. De vereniging stelt zich tot doel de belangen van pastores te behartigen en ruimte te creëren voor kennisdeling.

Lidmaatschap van de beroepsvereniging houdt ook in dat men de **deontologische code** voor pastores onderschrijft.

Contact: beroepsvereniging.pastores@gmail.com

Voor meer informatie over pastorale zorg, vacatures, navormingsaanbod, beroepsvereniging, e.a., zie de Elisabeth-website: www.pastoralezorg.be